

Маблағгузори
Иттиҳоди Аврупо

Идораи ҳуқуқи Инсон ва
Қонуният
Bureau of Human Rights and
Rule of Law
Бюро по правам человека
и соблюдению законности

ДАСТУР ОИД БА СОҶИБКОРИИ ИҶТИМОӢ

ДАСТУРИ АМАЛӢ БАРОИ ТАШКИЛОТҲОИ ҶАМӢЯТӢ ВА
ҲАМАИ ҶОНИБҲОИ МАНФИАТДОР, КИ ФАӢОЛИЯТИ ХУДРО
ДАР СОҶАИ СОҶИБКОРИИ ИҶТИМОӢ ОҶОЗ МЕКУНАНД Ё
НИЯТ ДОРАНД ОҶОЗ НАМОЯНД

ТАҲИЯГАР: КУДДУСОВ Ҷ.

«СПИН Плюс»
«SPIN Plus»

ДУШАНБЕ-2026

Дастур оид ба соҳибкории иҷтимоӣ

**Дастури амалӣ барои ташкилотҳои ҷамъиятӣ
ва ҳамаи ҷонибҳои манфиатдор, ки
фаъолияти худро дар соҳаи соҳибкории
иҷтимоӣ оғоз мекунанд ё ният доранд оғоз
намоянд**

Наирияи мазкур дар доираи лоиҳаи «Тавсеаи имкониятҳои насли нав: роҳбарии ҷавонон, табдили рақамӣ ва ислоҳоти ҳуқуқӣ барои ҷомеаи шаҳрвандии фарогир ва устувор дар Тоҷикистон», ки аз ҷониби Иттиҳоди Аврупо маблағгузорӣ гардида, аз ҷониби созмони ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» дар ҳамкорӣ бо созмони ҷамъиятии «СПИН-Плюс» ва созмони ҷамъиятии «Илмхона» амалӣ карда мешавад, омода ва нашр шудааст.

Мундариҷаи наирияи мазкур танҳо масъулияти созмони ҷамъиятии «Идораи ҳуқуқи инсон ва риояи қонуният» буда, дар ҳеҷ сурат наметавонад ҳамчун инъикоскунандаи мавқеи Иттиҳоди Аврупо арзёбӣ гардад.

Иттиҳоди Аврупо аз 27 давлати узв иборат аст, ки тасмим гирифтаанд дониш, захираҳо ва сарнавишти худро тадриҷан муттаҳид созанд. Онҳо дар тӯли 50 соли раванди тавсеа, бо ҳифзи гуногуниҳои фарҳангӣ, зоҳир намудани таҳаммулпазирӣ ва кафолати озодии шахс, яққоя минтақаи субот, демократия ва рушди устуворро ба вуҷуд оварданд.

Иттиҳоди Аврупо омода аст дастовардҳо ва арзишҳои худро бо кишварҳо ва халқҳои берун аз ҳудуди худ мубодила намояд. Бо ин мақсад, Иттиҳоди Аврупо аз соли 1992 дар Тоҷикистон фаъолият намуда, барои рушди кишвар ҳар сол ба маблағи тақрибан 35 миллион евро мусоидат мерасонад. Комиссияи Аврупо мақоми иҷроияи Иттиҳоди Аврупо мебошад.

Соли 2025 дар Тоҷикистон Қонун “Дар бораи соҳибкории иҷтимоӣ” (аз 2 январ №2119) қабул шуд - минбаъд Қонун. Матни расмӣи Қонун дастрас аст дар: <https://investcom.tj/sohibkori/regframework/511-onunguzor.html> Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои соҳаи соҳибкории иҷтимоӣ муайян шудаанд.

1. Соҳибкории иҷтимоӣ чист?

Соҳибкории иҷтимоӣ – фаъолияти соҳибкорие, ки ба дастгирии гурӯҳҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебпазири аҳолии равона гардида, барои таҳвили мол, иҷрои кор ва хизматрасониҳои табиноти иҷтимоӣ амалӣ карда мешавад.

Ба гурӯҳҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебпазири аҳолии шахсони зерин мансубанд:

- ☐ шахсони дар ҳолати вазъияти зиндагӣ қарордошта, ки
- ☐ ҳангоми мутобиқшавии иҷтимоӣ ба мушкилот дучор меоянд ва
- ☐ ба кумак нӣёз доранд (*муфассалтар дар қисмати 3*).

Ҳамчун молҳои табиноти иҷтимоӣ баррасӣ мешаванд ашё ва воситаҳои, ки барои фароҳам овардани имкониятҳои бо шахрвандони дигар баробар барои гурӯҳҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебпазири аҳолии зарур мебошанд, аз ҷумла:

- ✓ маснуоти протезию ортопедӣ,
- ✓ инчунин асбобу анҷоми барқарорсозанда барои шахсони дорои имкониятҳои маҳдуд,
- ✓ китобҳо ва маводи дигари нашриявӣ бо ҳуруфи Брайл, адабиёти таълимӣ ва бадеӣ барои кӯдакони дорои имкониятҳои маҳдуд,
- ✓ аудиокитобҳо, аз ҷумла маводи видеой бо истифодаи забони имову ишора ва ғайра.

Хизматрасонии иҷтимоӣ – хизматҳое, ки ба гурӯҳҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебпазири аҳолии расонда мешаванд, инчунин:

- ✓ хизматрасонӣ оид ба протезмонӣ ва тармими маҳсулоти протезию ортопедӣ, асбобу анҷом барои шахсони дорои маъюбият,

- ✓ офияти тиббӣ, иҷтимоӣ ва касбии шахсони дорои маъҷубият ва мушкilotи ақлонӣ,
- ✓ дар хона ба роҳ мондани таълими кӯдакони дорои маъҷубият, ки имконияти таҳсил қарданро дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ надоранд,
- ✓ таъбати шахсони мушкилии равонидошта ва шахсони дорои имкониятҳои маҳдуд тавассути меҳнат,
- ✓ хизматрасонӣ оид ба омӯзондани касбҳои нав ба онҳо ва ғайра.

2. Шаклҳои соҳибкории иҷтимоӣ

Субъектони соҳибкории иҷтимоӣ соҳибкорони инфиродӣ ва шахсони ҳуқуқие буда метавонанд, ки фаъолияти соҳибкории иҷтимоиро амалӣ менамоянд ва соҳиби мақоми қорхонаи иҷтимоӣ ё соҳибқори иҷтимоӣ гаштаанд:

- ☐ **қорхонаи иҷтимоӣ** – шахси ҳуқуқие, ки ба феҳристи субъектони соҳибкории иҷтимоӣ ворид қарда шуда, фаъолиятро дар соҳаи соҳибкории иҷтимоӣ амалӣ менамояд;
- ☐ **соҳибқори иҷтимоӣ** – соҳибқори инфиродӣ, ки ба феҳристи субъектони соҳибкории иҷтимоӣ ворид қарда шудааст;
- ☐ **иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ** (шахсони ҳуқуқӣ) инчунин метавонанд фаъолияти соҳибкории иҷтимоиро амалӣ намоянд ва соҳиби мақоми қорхонаи иҷтимоӣ шаванд.

Яъне шахсони ҳуқуқӣ ва ё соҳибқорони инфиродӣ барои эътироф шудан ҳамчун қорхонаи ё соҳибқори иҷтимоӣ бояд ба Феҳристи субъектони соҳибкории иҷтимоӣ ворид қарда шаванд.

Феҳристи субъектони соҳибкории иҷтимоӣ - маҳзани ягонаи маълумот оид ба қорхонаҳои иҷтимоӣ ва соҳибқорони иҷтимоӣ мебошад.

Пешбурди Феҳристи субъектони соҳибкории иҷтимоиро мақоми вақолатдори давлатӣ дар соҳаи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибқорони инфиродӣ анҷом медиҳад.

Кумитаи давлатии сармоягузорӣ ва идораи амволи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун мақоми ваколатдори давлатӣ таин шудааст.

3. Баҳрагирандагон

Истифодабарандагони хизматрасонии соҳибкории иҷтимоӣ гурӯҳҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебпазири аҳоли тавассути дастрас намудани молу хизматрасонӣ мебошанд:

- ✓ шахсони маъюб ва шахсони дигари дорои имкониятҳои маҳдуд, аз ҷумла кӯдакони маъюб ва оилаи онҳо,
- ✓ ноболиғони یتим, кӯдакони ноболиғи аз парастории падару модар маҳрумшуда,
- ✓ хатмкардагони хонаи кӯдакон (то синни бисту се), инчунин кӯдакони ноболиғе, ки дар муҳити аз ҷиҳати иҷтимоӣ хатарнок қарор доранд,
- ✓ нафақагирон ва шахсоне, ки то ба синни нафақа аз рӯйи синну сол расидани онҳо ду сол мондааст,
- ✓ шахсони пиронсоле, ки қобилияти худхизматрасониро қисман ё пурра аз даст додаанд,
- ✓ шахсоне, ки якҷаю танҳо зиндагӣ мекунанд, аз ҷумла зану шавҳари танҳо,
- ✓ шахсони дар вазъияти душвори зиндагӣ қарордошта, ки ба паноҳгоҳи муваққатӣ ё хизматрасонии ғаврии иҷтимоӣ ниёз доранд,
- ✓ шахрвандони камбизоат, оилаҳои нопурраи фарзандони ноболиғдошта, инчунин оилаҳое, ки беш аз панҷ нафар фарзанди ноболиғ доранд,
 - ✓ шахсоне, ки аз саробони худ маҳрум шуда, сарчашмаи даромад надоранд.

4. Шартҳо

Корхона (шахсияти ҳуқуқӣ) дар ҳолате корхонаи иҷтимоӣ ҳисобида мешавад, агар барои ҳалли мушкилоти гурӯҳи аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебпазири аҳоли, ё фуруш ва (ё) таҳвили молҳои иҷтимоӣ, инчунин хизматрасонии иҷтимоӣ таъсис дода шуда бошад, ва ба меъёрҳои зерин мувофиқат кунад:

- ✓ дар корхона на камтар аз 50% шумораи умумии кормандон ба гурӯҳи аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебпазири аҳоли мансуб бошанд, фонди музди меҳнати гурӯҳи аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебпазири аҳоли на камтар аз 50% фонди умумии музди меҳнати кормандонро ташкил кунад;
- ✓ даромади аз ғаёлияти соҳибкории иҷтимоӣ бадастомада аз рӯйи натиҷаи соли пешинаи тақвими на камтар аз 50% ҳаҷми умумии даромади корхонаро ташкил намояд;
- ✓ на камтар аз 50% даромади аз соли тақвими пешина бадастомадаро ба амалисозии ғаёлияти соҳибкории иҷтимоӣ тақдоран сармоягузорӣ намояд.

Соҳибкори инфиродӣ дар сурати мувофиқ будан ба як ё якчанд меъёри зерин соҳибкори иҷтимоӣ ҳисобида мешавад:

- ✓ ба гурӯҳи осебпазири аҳоли мансуб бошад;
- ✓ ғаёлияти он бевосита бо ҳалли мушкилоти гурӯҳи аз ҷиҳати иҷтимоӣ осебпазири аҳоли, ё фурӯш ва (ё) таҳвили молҳои иҷтимоӣ, инчунин хизматрасонии иҷтимоӣ вобаста бошад;
- ✓ даромади аз фурӯши мол, иҷрои кор ва хизматрасонӣ бадастомада аз рӯйи натиҷаи соли тақвими пешина на камтар аз 50% ҳаҷми умумии даромади соҳибкории иҷтимоиро ташкил намояд;
- ✓ на камтар аз 50% даромади аз соли тақвими пешина бадастомадаро ба амалисозии ғаёлияти соҳибкории иҷтимоӣ тақдоран сармоягузорӣ намояд.

5. Бақайдгирӣ

Шартҳои бақайдгирӣ:

- ☐ бақайдгирӣ ҳамчун соҳибкор – шахси ҳуқуқӣ ё соҳибкори инфиродӣ;
- ☐ дастгирии гурӯҳҳои осебпазири иҷтимоӣ, таъмини мол ва хизматрасонӣ ба онҳо (мувофиқи номгуӣ қисми 3);
- ☐ риояи меъёрҳои барои кормандон, даромад ва истифодаи он (мувофиқи номгуӣ қисми 4);
- ☐ пешниҳоди ариза ба мақомоти андоз дар ҷои бақайдгирӣ барои дохил кардан ба Феҳристи соҳибкорони иҷтимоӣ.

Мақоми корхонаи иҷтимоӣ ё соҳибкори иҷтимоӣ дар ҳолатҳои зерин бекор карда мешавад:

- ✓ пешниҳоди ариза аз ҷониби корхонаи иҷтимоӣ ё соҳибкори иҷтимоӣ оид ба бекор кардани мақом;
- ✓ қатъ гардидани ғайриқонунии корхонаи иҷтимоӣ ё соҳибкори инфиродӣ мутобики қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- ✓ азнавташкилдигарии корхонаи иҷтимоӣ, ба истиснои муттаҳидсозӣ ё ҳамроҳшавии ду ва зиёда субъектони дорои мақоми корхонаи иҷтимоӣ;
- ✓ тибқи ҳуҷҷатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи бақайдгирии давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ оид ба номутобиқати ғайриқонунии корхонаи иҷтимоӣ ё соҳибкори иҷтимоӣ ба талаботи қонунгузорӣ.

Аз даст додани мақоми корхонаи иҷтимоӣ ё соҳибкори иҷтимоӣ боиси хориҷ кардани он аз феҳристи дахлдор мегардад.

6. Дастгирии давлатӣ

Дастгирии давлатии ғайриқонунии соҳибкориҳои иҷтимоӣ дар шаклҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- пешниҳоди имтиёзҳои андозӣ ва гумрукӣ ё дигар имтиёзҳои давлатӣ;
- ҷойгиркунонии фармоиши иҷтимоии давлатӣ мутобики шартномаҳои бевосита оид ба иҷрои фармоиши иҷтимоии давлатӣ;
- иштирок намудан дар расмиёти хариди давлатӣ бо ҳуқуқи афзалиятноки хариди муштарак оид ба лоиҳаҳои иҷтимоӣ;
- пешниҳоди дастгирии молиявӣ ба корхонаҳои иҷтимоӣ аз ҳисоби фондҳои мақсадноки давлатӣ;
- дастгирии моддӣ, аз ҷумла бо роҳи ба иҷора додани молу мулкҳои давлатӣ ва коммуналӣ бо шартҳои имтиёзнок;
- таълими таълим ва таҳсилоти касбӣ, таҳсилоти касбии иловагӣ, бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси кормандони корхонаҳои иҷтимоӣ;

- пешниҳоди грантҳои давлатӣ барои корхонаҳои иҷтимоӣ ё соҳибкорони иҷтимоӣ бо мақсади амалисозии лоиҳаҳои иҷтимоӣ;
- пешниҳоди машварати ройгон, расондани кумаки методӣ ва дастгирии иттилоотӣ, аз ҷумла оид ба масъалаҳои ҷалби маблағгузорӣ ва иштирок дар хариди мол, кор ва хизматрасонӣ.

7. Ҳоло чӣ кор кардан мумкин аст?

Феҳристи соҳибкорони иҷтимоӣ ҳанӯз таъсис дода нашудааст ва механизмҳои татбиқи ин Қонун ҳанӯз таҳия шуда истодаанд. Шумо метавонед хабарҳои охирино тавассути ин пайванд пайгирӣ кунед: <https://investcom.tj/presscenter/news/>

Аммо бо соҳибкориҳои иҷтимоӣ метавонед ҳоло машғул шавед. Тоҷикистон давлати иҷтимоӣ аст ва аз ин рӯ, ҳарсола садҳо миллион сомонӣ барои ҳалли масъалаҳои иҷтимоӣ чудо карда мешавад, имтиёзҳои андозӣ ҷорӣ карда шудаанд ва рушди соҳибкориҳои иҷтимоӣ оғоз ёфтааст.

Оғози соҳибкориҳои иҷтимоӣ вобаста аст аз он, ки шумо дар кадом марҳила қарор доред: оё шумо аллакай субъекти соҳибкорӣ ҳастед, яъне мақоми соҳибкори инфиродӣ ё шахси ҳуқуқи тижоратӣ доред, ҳамчун иттиҳодияи ҷамъиятӣ ба қайд гирифта шудаед ва фаъолият мекунед ё танҳо нақша доред, ки фаъолиятро аз сифр оғоз кунед, бе доштани ягон шакли ташкилӣ ва ҳуқуқи дар боло зикршуда.

Бо назардошти он, ки Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон доираи мушаххаси шаклҳои асосии ташкилӣ ва ҳуқуқи фаъолияти соҳибкорӣ, аз қабилӣ шарикӣ пурра¹, шарикӣ дар асоси боварӣ², ҷамъияти дорои масъулиятш маҳдуд³, ҷамъиятҳои саҳомӣ⁴, ҷамъиятҳои дорои масъулияти иловагӣ⁵, кооперативҳои тижоратӣ⁶ ва як қатор шаклҳои дигари ташкилоти тижоратиро пешбинӣ мекунад, ин маънои онро дорад, ки соҳибкориҳои иҷтимоӣ тавассути

¹ М.-ҳои 72-85 Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон

² М.-ҳои 86-90 Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон

³ М.-ҳои 91-101 Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон

⁴ М.-ҳои 103-112 Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон

⁵ М.-ҳои 102 Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон

⁶ М.-ҳои 115-120 Кодекси маданияи Ҷумҳурии Тоҷикистон

шахсони ҳукукии тичоратӣ танҳо дар доираи шаклҳои ташкилӣ ва ҳукукии пешбиниамудаи қонун имконпазир аст. Ба ибораи дигар, соҳибкории иҷтимоӣ шакли мустақил ва алоҳидаи ташкилӣ ва ҳукуқӣ нест, балки тавассути шаклҳои мавҷудбудаи фаъолияти соҳибкорӣ, ки қонунгузории шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар кардааст, амалӣ карда мешавад.

Шакли дигари иҷозатдодашудаи фаъолияти соҳибкории иҷтимоӣ ин мақоми соҳибкори инфиродӣ мебошад, ки инчунин метавонад бидуни ягон маҳдудият барои эътирофи расмӣ ҳамчун субъекти соҳибкории иҷтимоӣ мурочиат кунад.

Ғайр аз ин, қонунгузорӣ имконияти алоҳидаеро барои ташкилотҳои ҷамъиятӣ, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият мекунад ва мувофиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ» дар ин мақом ба қайд гирифта шудаанд, барои иштирок дар фаъолияти соҳибкории иҷтимоӣ фароҳам овардааст.

Дар Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон (моддаи 189, қисми 2, банди 9) имтиёзҳои андозӣ пешбинӣ шудаанд.

Намудҳои зерини даромади шахсони ҳукуқӣ андозбандӣ намешаванд:

- корхонаҳо, ба истиснои корхонаҳое, ки ба фаъолияти тичоратӣ, миёнаравӣ, таъминот ва маркетинг ва харид машғуланд ва дар онҳо ҳадди ақал 50% шумораи қормандон маъюб мебошанд;
- ҳадди ақал 50% музди меҳнат ва дигар таъминоти моддӣ, аз ҷумла дастгирии ғайринақдӣ, барои эҳтиёҷоти маъюбон сарф шудааст.

Инчунин, барои ҷалби баҳши хусусӣ, бар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи шарикӣ давлат ва баҳши хусусӣ», Агентии давлатии ҳифзи иҷтимоии аҳолии назди Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон (<https://moh.tj/>) ҳамасола фармоишхоро барои расонидани хизматрасонии иҷтимоӣ ба ташкилотҳои ғайридавлатӣ тақсим мекунад.

Илова бар ин, лоиҳаҳои зиёде аз ҷониби созмонҳои байналмилалӣ амалӣ карда мешаванд, ки соҳибкорони иҷтимоиро бо грантҳо ва қарзҳои имтиёзнок дастгирӣ мекунад. Танҳо эълон кардани худ ҳамчун соҳибкори иҷтимоӣ ва нишон додани фаъолият кифоя аст.

Ин соҳаи соҳибкорӣ танҳо маъруфият пайдо карда, дар саросари ҷаҳон, аз ҷумла дар минтақаи Осиёи Марказӣ, фаъолона афзоиш меёбад.

Ба соҳибкории иҷтимоӣ ҳамроҳ шавед!

Соҳибкории дорои масъулияти иҷтимоӣ ба омили муҳими ҷолибияти ширкатҳо табдил меёбад. Соҳибкорон ниёзҳои гурӯҳҳои осебазири иҷтимоиро қонеъ мекунанд ва аз имкониятҳои, ки дигарон аз онҳо сарфи назар мекунанд, истифода мебаранд.

Соҳибкории иҷтимоӣ ғояҳо ва маҳсулоти инноватсиониро амалӣ мекунад, масъалаҳои муҳими иҷтимоӣ ва фарҳангиро ҳал мекунад ва ҳамзамон ғоида ба даст меорад.

Ин соҳаи соҳибкорӣ танҳо маъруфият пайдо карда, дар саросари ҷаҳон, аз ҷумла дар минтақаи Осиёи Марказӣ, босуръат густариш меёбад.

Доштани мақоми "Соҳибкори иҷтимоӣ" сатҳи эътимоди созмонҳои байналмилалӣ, бунёди ва хайриякунадагонро афзоиш медиҳад ва ҷалби маблағгузориҳои грантӣ ё қарзҳои имтиёзнок ва татбиқи лоиҳаҳои соҳибкории иҷтимоиро осон мекунад.

Лоиҳаҳои сершуморе, ки аз ҷониби созмонҳои байналмилалӣ амалӣ карда мешаванд, соҳибкорони иҷтимоиро бо грантҳо ва қарзҳои имтиёзнок дастгирӣ мекунанд. Танҳо эълон кардани худ ҳамчун соҳибкори иҷтимоӣ ва нишон додани фаъолияти худ кифоя аст.

Ташкилотҳои байналмилалӣ ва хазинаҳои рушд⁷

- **Барномаи рушди СММ (UNDP/БРСММ):**
Корхонаҳои иҷтимоиро фаъолона тавассути пешниҳоди грантҳои хурд ва кумаки техникаӣ дастгирӣ мекунанд (мисол, UNDP Kazakhstan, UNDP Tajikistan).

⁷ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/europe-world/international-cooperation/regional-dialogues-and-international-organisations/central-asia_en#:~:text=Horizon%20Europe,Horizon%20Europe%20website

- **Гурӯҳи Бонки Ҷаҳонӣ (IFC - Корпоратсияи Байналмилалӣ Молия):**
Ба корхонаҳои иҷтимоӣ сармоягузорӣ мекунад ва тавассути миёнаравони молиявӣ қарз медиҳад, бо тамаркуз ба кишварҳои рӯ ба инкишоф.
- **Бонки Аврупоии Таҷдид ва Рушд ЕБРР/EBRD):**
Қарзҳо ва барномаҳои дастгирӣ, аз ҷумла ташаббусҳо барои занон дар тичорат, пешниҳод мекунад.
- **Иттиҳоди Аврупо (Horizon Europe, Switch-Asia):**
Иттиҳоди Аврупо барои лоиҳаҳои пилотӣ, ки барои гузариш ба иқтисоди сабз ва рушди устувор дар Осиёи Марказӣ мусоидат мекунанд, грантҳо медиҳад.
- **Ҳазинаи Оғо Хон (AKF):**
Барномаҳои дастгирии КХМ, аз ҷумла қўмаки грантӣ ва қарзӣ дар кишварҳои Осиёи Марказӣ.

Ҳазинаҳои хусусӣ ва эҳсонкорон⁸

- **Ҳазинаи Форд (Ford Foundation):**
Ташаббусҳоеро дастгирӣ мекунад, ки адолати иҷтимоӣ ва имкониятҳои иқтисодиро тарғиб мекунанд.
- **Ҳазинаи Сколл (Skoll Foundation):**
Ба созмонҳои иҷтимоие, ки роҳҳои ҳалли инноватсионии мушкилоти ҷаҳониро пешниҳод мекунанд, сармоягузорӣ мекунад.
- **Ҳазинаи Конрад Н. Хилтон:**
Лоиҳаҳои иҷтимоиро, ки ба гурӯҳҳои осебпазири аҳоли нигаронида шудаанд, дастгирӣ мекунад.
- **Segal Family Foundation:**
Ба дастгирии корхонаҳои иҷтимоӣ, бахусус дар Африқо ва

⁸ <https://www2.fundsforngos.org/articles/the-top-10-donors-supporting-social-enterprise-development-in-emerging-markets/>

баъзе дигар минтақаҳои рӯ ба инкишоф, машғул аст (Social Impact Incubator).

Барнома ва воситаҳои махсус⁹

- **Roddenberry Catalyst Fund:**

Барои соҳибкорони иҷтимоӣ дар марҳилаи аввал аз 2500 то 15000 доллар грантҳо медиҳад. Барнома барои довталабон аз ҳама кишварҳо кушода аст..

- **The Bridge International (Global Bridging Fund - GBF):**

Соҳибкорони иҷтимоиро дар Осиё ва Африқо бо грантҳо ва қарзҳо бо фоизи 0% дастгирӣ мекунад. (то \$5,000).

- **Women's Peace and Humanitarian Fund (WPHF):**

Грантҳо барои ташаббусҳои иҷтимоии занон, бахусус дар минтақаҳои низоъ.

- **NU Impact Foundation (Қазақстан):**

Грантҳо то 5,000,000 тенге барои лоиҳаҳои иҷтимоӣ.

- **The Echoing Green Fellowship:**

Ин барномаи бонуфуз соҳибкорони иҷтимоиро дар марҳилаҳои аввали ташаббусхояшон дастгирӣ мекунад ва маблағгузории ибтидоӣ ва дастрасӣ ба шабакаи васеи дастгирии касбиро таъмин менамояд. Иштирокчиёни интихобшуда дар тӯли ду сол то **90,000 доллар** мегиранд, дар баробари ин, имкони узви ҷомеаи ҷаҳонии пешвоёни тағйироти иҷтимоӣ шудан, мубодилаи таҷриба, гирифтани роҳнамоӣ ва таҳияи лоиҳаҳои ҳудро барои ноил шудан ба таъсири бештар ва устувортари иҷтимоӣ доранд.

- **The Skoll Foundation:**

Дар дастгирии соҳибкории иҷтимоӣ, додани грантҳо ба ташкилотҳое, ки роҳҳои ҳалли инноватсионӣ ва муассирро

⁹ <https://www.terravivagrants.org/the-bridge-international-funding-for-social-entrepreneurs/#:~:text=The%20Bridge%20International%20is%20a,deadline%20is%2028%20May%202024.>

барои мушкилоти муҳимтарини иҷтимоӣ пешниҳод мекунад, фаъолият дорад. Маблағгузори ин бунёд одатан барои густариши ташаббусҳои муваффақ, тақвияти иқтисодӣ ташкилотӣ ва татбиқи лоиҳаҳои стратегӣ, ки метавонанд таъсири иҷтимоиро ба таври назаррас васеъ кунанд ва тағйироти системавии дарозмуддатро таъмин намоянд, равона карда шудааст.

- **The Global Innovation Fund (GIF):**

Ба корхонаҳои иҷтимоӣ сармоягузорӣ мекунад, ки роҳҳои ҳалли инноватсиониро барои мушкилоти ҷаҳонӣ таҳия мекунад. Бо пешниҳоди грантҳо аз **50,000 то 15 миллион** доллар, он лоиҳаҳоро дар марҳилаҳои гуногуни рушд, аз прототипҳои аввалия то ташаббусҳои устувор ва муқарраршуда, дастгирӣ мекунад.

- **The Ashoka Fellowship:**

Соҳибкорони пешбари иҷтимоиро дар саросари ҷаҳон ошкор намуда, дастгирӣ мекунад. Иштирокчиён на танҳо дастгирии молиявӣ, балки дастрасӣ ба шабакаи васеи тамосҳои касбӣ, таҷриба ва захираҳои низ мегиранд, ки ба онҳо дар миқёси фаъолиятшон, афзоиши устувори ташаббусҳои худ ва густариши назарраси таъсири иҷтимоии онҳо кӯмак мекунад.

- **The Acumen Fund:**

Ба корхонаҳои иҷтимоӣ дар марҳилаи аввал, ки ба коҳиш додани камбизоатӣ тавассути моделҳои устувори тичорат нигаронида шудаанд, сармоягузорӣ мекунад. Ташкилот сармояи беморро бо дастгирии ҳамачонибаи стратегӣ ва коршиносӣ муттаҳид мекунад ва ба корхонаҳо дар тақвияти иқтисодӣ ташкилотӣ, миқёси фаъолияти худ ва ноил шудан ба тағйироти дарозмуддат ва устувори иҷтимоӣ кӯмак мерасонад..

- **The Hivos Foundation** лоиҳаҳои инноватсиониро, ки ба пешбурди ҳуқуқи инсон, рушди фарогир ва пешрафти устувори иҷтимоӣ иқтисодӣ нигаронида шудаанд, дастгирӣ мекунад. Маблағгузориҳои соҳмон асосан ба ташаббусҳои нигаронида шудааст, ки гурӯҳҳои осебпазир ва маргиналиро тавассути татбиқи технологияҳои муосир, навовариҳои иҷтимоӣ ва равишҳои фарогир ба рушди ҷомеа тақвият медиҳанд..

Донорон дар минтақаи ИДМ¹⁰

- **Сафорати ИМА:** Барномаҳои грантӣ, аз ҷумла Барномаи маблағгузории солона ва Фонди сафирро идора мекунад.
- **Eurasian Fund for Stabilization and Development (ЕФСР):** лоиҳаҳои рушди инфрасохтор ва дастгирии тижорати хурд.

Ғайр аз ин, як бартариӣ назаррас афзоиши обрӯ ва эътимоди он аз ҷониби ҷомеа, инчунин бахшҳои давлатӣ ва хусусӣ мебошад. Мақоми корхонаи иҷтимоӣ нуфузи соҳибкорино тақвият медиҳад: муштариён, шарикон ва сармоягузoron онро ҳамчун як созмони иҷтимоӣ, ки фаъолиятҳо ба манфиати ҷамъиятӣ нигаронида шудааст, дарк мекунад, ки ин, дар навбати худ, ба ҳамкорӣ ва шарикӣ бештар мусоидат мекунад.

10

<https://www.worldbank.org/en/region/eca/brief/ecapdev#:~:text=This%20page%20in%20not%20receive%20the%20grants.>

